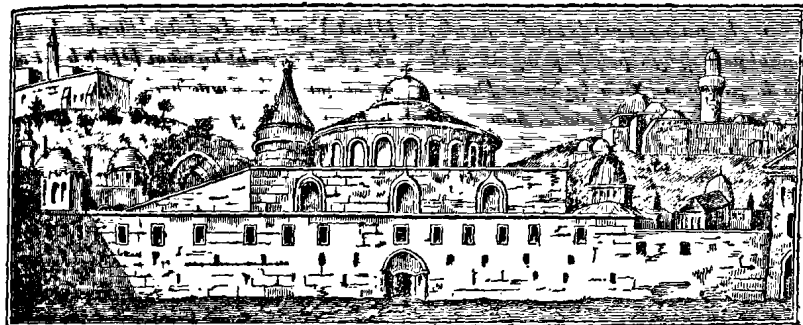

Մ Ի Փ Ն

Ա Մ Ս Ա Գ Ի Ր

ԵՐԲՈՐԻ ՏԱՐԻ
ԹԻՒ 1

ՅՈՒՆԻԱՐ 31
1868.

ԸՅԳԵՍԵՐՆ ԲԵՆԵՍԵՐԵԿԱՆ ԵՒ ԳՐԵԳԻՏԵԿԱՆ

ՆՈՐ ՏԱՐԻ

Նոր տարւոյս հետ մուտ գործելով Սիօնի տարեկան երբորդ նոր շրջանին մէջ պարսպ կը համարինք առ վայր մի կոնդր Կոնստանդնուպոլսի նախորդ տարեկանի վրայ և լըմտու թեամբ խորհրդ դածեց։ Սոսն զի, եթէ նոր տարին կուրեւորութիւն ունի գահայի վրայ բազմած աթոռակալի և միանգամայն տեյարկ աղբատի համար, գերդաստանի աշխատատեղի հօր և զաւակներով չըր ճապատուած մօր համար, եթէ կարեւորութիւն ունի գաւազանին յեցած բազէպի գերեզման խնարհած ծերանւոյ և սպառաշի յոյսեր սնուցա նոյ ու գէպի աշխարհի փոթորիկները գիմոյ երիտասարդի համար, ոչ պաւ կոս կարեւորութիւն ունի նոր տարին Կղզի սպառաշորութեանը նուիրուած

գրիշներուն համար, Պարոք կը համարինք խորհրդածել, վասն զի երբ կը տեսնենք որ օրերը կը թռչին, տարինն ու արագ արագ կը սահին, ազգեր կ'անկանին, ազգեր կ'անգնին, տեյաւոյներ կ'առաւելան և դերունդներ կը նուազին, խորին մտածութիւն մը կը պաշարէ զմեզ, իջ գիտենք հինը և նորը, կը բանանք հանուր մարդկային ազգի պոռոմադիրքը, և ակնդեւ կը տեսնենք, որ ժամանակը, յաւիտեան կանաթեան այս շարժան վաւակը, տեյեղեղայն ստեղծագործութեանն ի վեր, մի կողմէն կը կործանէ անընդհատ և միւս կողմէն, կը կանգնէ, ազգեր, տեյաւոյներ և տեյաւութիւններ, իւր ձախ ձեռքէն մահ և աւերմանը կը թափին թմրածներու, ծոյլերու, ապականուած

ներում և բռնաւորութեամբ արբե-
ցածներում վրայ : իսկ իւր աջ ձեռքէն
լոյս և բարօրութիւն կը ծաւալին ար-
թուներու , ուշիմներու , ազգաշէն-
ներու և մարդկային կատարելութեան
վեժմ նպաստակին դիմողներու վրայ :
Թագ , պսակ , պարծանք , անուն և
դոյութիւն կ'առնու լեւելէն և կ'ու-
սուց միւսին : Ինքը միշտ գէպի նորու
գութիւն և գէպի արշալոյս կը դիմէ
և իւր հետ չընթացողները կը թողու
խաւարի և մթութեան մէջ , և կամ
կը ծերացնէ , կը փոշխայնէ և գերեզ
մանի կը մատնէ : Ըզգեր կ'անցնին , ազ-
գեր կու գան և ժամանակը անաշտ
կը շարունակէ իւր դատաւորանք : Ո՛վ
կործանեց Վտրեստանի , Քաղզէայի ,
Հայաստանի և այլ վաղեմի թագա-
ւորութիւնները : — Ժամանակը : Ո՛վ
կործանեց Վիւրասի թագաւորութիւ-
նը , զոր վերստին կանգնեց Ընթանդա-
րը : — Ժամանակը : Ո՛վ կործանեց սոյն
այս թագաւորութեանց աւերակնե-
րուն վրայ բարձրացած հռովմական
պետութիւնը , զոր առաւել հռովմեա
կան աշխարհ՝ քան թէ պետութի մարթ
էր կոչել : — Ժամանակը : Ո՛վ բարձ-
րացոյց այն հռովմական պետութեան
աւերակներուն վրայ Բրանկաց , Գեր-
մանաց , Լիւքսո Սաքսոնաց եւ այլ նոր
ազգաց տէրութիւնները : Իարձեալ
ժողովանկը : Լհանայն ժամանակի ճար-
տար ձեռքերն են , որ մինչեւ յայտար
կ'աւերեն և կը նորոգեն , կրփոշխացնեն
և նոյն փոշիէն կը հանեն նորոգու-
թիւն , կենդանութիւն , շարժունք եւ
յատաջխտազայտութիւն : Ո՛ր է միւր ազ-
գը , Պարսք կը համարուիք , ժամանակի
նոր շրջանին եւ նոր տալույն հետ , սոյն
հարցման վրայ խորհրդածել : Լրդեօք
ժամանակի ձախ ձեռքին և կամ կոր-
ծանման հարուածքն տակ , թէ աջ
ձեռքի հովոնուորութեան եւ շինու-

Թեան՝ Վրդեօք ժամանակին հետ կրդիվ
մէ դէպի վերականգնում թիւն և դէպի
արշալոյս, թէ ժամանակը կը յառաջե-
ւ ինքը կը մնայ անցիլոյն միջութեան
և մահուան սուռերն երուն տակ Վրնչ
պատասխան և Բնչ ձայներ կը բարձրա-
նան այս մասին մեր ազգի մէջն է։ — Ս-
մանք Վրկմիայի և խորհնացոյ նման
կ'ողջան ազգի ներկայ վիճակը, վասն
զի միայն տխուր տեսիլներ կրօնունեն,
այն է նիւթական և քաղաքական տկա-
րութի ազգային կեդրոնական վար-
չութեան, արարտադանցութիւն գա-
ւառական վիճակաւորութեան, ազի-
տութիւն և ալքատութիւն ժողովրդ-
դեան, և առհասարակ անտէրնչու-
թիւն և ունինամակայութիւն։ Սմանք
ուրախութեան փողեր կը հնչեցնեն,
վասն զի միայն ուրախական երեւոյթ-
ներ կը շնորհարեն, անհնափօրը խլածման
մէջ հակայական քայլեր կրդիտեն։ Սահ-
մանադրութեան լոկ անուամբ՝ Սահ-
մանադրական ազգաց արարձանօք կը
պտըծին՝ նախակրթական դպրոցներու
մէջ համալսարանական ուսմունքներ և
գիտութիւններ անսնել կ'երազեն, և
առհասարակ տուն փոքր բաներու վրայ
խոշորացուցով կընային։ Սմանք (և այն
մեծ մտտամբ) ոչ այդ են և ոչ այն քայլ
բոլորովն անասրբեր և անշարժ, որոնք
ոչ որբալու ժամանակ կ'ողջան և ոչ փոք-
հարկանելով ժամանակ կը կարգաւենդ
Խոկ սմանք ոչ եղբրական լալկաններ են
ի ոչ աւրախութեան փողահարներ, առ-
կայն և ոչ անասրբերներ Վրողջան ա-
ռանց յուսածատելով, կ'ուրախա-
նան առանց յափշտակուելու և Վրդի
վերբերը կը զննեն և կը շօշափեն, բոց
կը ջանան ապաքինել և ոչ թէ անյոյս
կոծել։ Վրդի սփռափում կրտեսներ և
կ'ուրախանան, բոց չեն յափշտակու իր,
վասն զի յառաջագէմ ազգերու հետ
համեմատելով՝ շատ փոքր բան կը

համարենք, միակ անսոսորդութիւնը իրապատ, կատենէ, որ միայն անտիրանէ, բու և իսկինկոմաններու սեպհականութիւն է ։ (Եւստահատութիւնը թեւ ըստհաւատութիւն կը ճանաչեն և իսկ ամենափոքր բանի համար ծափահաւալութիւնը թեթեւածութիւն և ընտեռութիւն ։ (Նյու վերջիններու ընթացքը վերջ տրինաւ որ կը համարենք « վասն զի » ազգի թերութիւնները տեւասե ժախմանակ չեն մոռնար խոր զինել և հետեւանքները ազգի արագ ազակիք անցիրլոյն մէջ նշմարել և յոռաջարկ մոկան ցոյցերը քեռան ժամանակ աւաւել քաջութիւնը և արաջնորդելու կը ըստան քանթէ շողորթութեան և քախտանց գոլետոններով պատրելու ։ (Չգր անցելոյն մէջ յուզեց սահմանադրութեան ինդիր ։ (Վիսածի կաթ թողիկոթութեան և (յոյ և (չթածորոյ աթոգներու խնդիր պաւսնորդական ։ վանախան ։ դարդական ինդիր և ազգային արոյց և « Ժառակադրութեան ինդիր » (Նյու յուզումը, մեր ազգինը կատմամբ յաւաջարկութեան նշան էր ժամանակի պահանջութեան ծնած ։ (Վայց այս յուզած խնդիրները կիտակատար մնացին անցելոյն մէջ և կիտակատար աւանդութեաններկային, մինչդեռ եւրոպական ազգաց մէջ մեծամեծ խնդիրներ ասկաւ ժամանակի մէջ յուզուեցան և կատարուեցան (յակայի այս անկատարութիւնը եւս ոչ թէ յետադիմութեան այլ ազգի անձեռնահաւալութեան նշանն է ։ (Վասն զի յուզած խնդիրները յառաջ վարելու գործը զուլթուեմ մէջ շնչկայողներ առաւել շատ են, բան թէ հաստատ կամբով և զգայուն արտով (Յարաբեռններ ։ (Ինչէն է սյաւազգային դանդաղութիւնը, եթէ ոչ իւր բարոյական և նիւթական ակարութեանն ։ (Վայց մեր է այս տրեւարութեան արմատը, Տիպութեան մէջ

(Նյու է ահա մեր ազգի ամենամեծ թշնամին, որ շինականի արքերը կը դարձնեն աղքատութեան և արակուսութեան շրջային մէջ ։ քաղաքացւոյն ձեռքերը կը պտրանեն օտարամոլութեան կրկնութեան և շողորթութեան մէջ (Նյու թշնամին է որ գիւրտութեամբ շատերը կը պաւսեն և կը փայփայեն ազգի շահը իւր անձնականին զոհել և մեծոք մեծ, միտանելու առիթ տալ և մնալ փառաց և հոսկոտութեան յուսով շարժիլ և ճշմարիտ փառք գրկել ։ (Նյու թշնամին է, որ արեւակից եղբայրները իրապա, դեմ կը յարուցանեն, աշխարհական և եկեղեցական միմեանց դէմ կը գրգռեն ։ որոնք քաւանց իրարու լեւզու և միոյք հոգկրնարաւ ։ արարներով մէկվակ կը քարոզեն ։ (Նյու թշնամին է, որ մարդը անասարքեր կ'ընեն իւր ամենամեծ և նուիրական պարտուց ։ արժանաւորութեան և իրաւանց հաւմար ։ (Լեւոթի և կը հետեւի արգաւրեալ օգխաութեան մնանաւոր ։ Բարեմբափող ազգ մի չէ կաղող մեր ազգի ներկայ միջակէն օգբերով միջակ ունեւոր ։ (Կրկն կարաւ է երբեմն քակ եւանդով, քակով, արտաւոր ։ վաղվա վել և յաւաքել, բայց առանց գիտաւթութեան կարող չէ յարաւորել ։ (Երբեք եւ, եւանդը շեղեցիկ բանէ ։ Բայց յարաւոր թեմանութիւնը գիտութեան մէջ է ։ (Կիտութեան կ'ընենք ։ ոչ թէ լոկ քանի մի չեղաւց և ապաւնոյ ։ Բայց գիտութեան, իրաւանց և արդարաց ։ գիտութեան Ժամանակի կամ դարձու ազայն ։ գիտութեան յառաջագէմ ազգաց ընթացից և ըսած փորձեալեա ։ գիտութեան արտաւային և մարդկային ճշմարիտ և յաւաւանական օրինակ « միով բանիւ » գիտութեան կատարել կենաց և ազգայնորէն արդրելու ի մէջ ազգաց ։ ։ (Թէ մեր ազգային ։ արտութեան

վիճակը տարտամ է, եթէ շատ կեն-
սական խնդիրներ կը յուզին և կ'ստա-
կատար կրմնան, եթէ փոքրիկ մարդիկ
և փոքրիկ կիթեր մեծամեծ խոչընդոտ-
ներ կը յարուցանեն, այս նշան է, որ
մեր ազգը մեծ մասամբ տգէտ է, և
գիտնոց շատերուն համալծիւնն եւս
հիմնուած է սուտ գիտութեան փոյ,
որ զմարդ կը հպարտացնի: և իւր եղ-
բորէն և ազգի շահէն կը բաժնէ, և
ոչ թէ Պարսկց և Սկոթ վրայ, որ կը
յօդէ, կը միացնէ եւ մասնաւորը՝
ընդհանուրին կը զոհէ: Բազէր կան,
որ այսօր իրենց վնասորները, թնդա-
նօթները և քանձերը կը հանին ի-
րենց ապագայի ապահովութեան հա-
մար. բայց ազգեր եւս կան, որոնք ի-
րենց երկրի ճշմարիտ և հիմնական ս-
թը միայն ազգի անդամներու լուսա-
ւորութեան մէջ կը տեսնեն և ոչ ու-
րիշ տեղ: Սոսն զի բազմաթիւ փոր-
ձերով համոզուած են, որ ժողովուրդ-
մը գիտութեան ծաւալմամբ կը մեծ-
նայ և ոչ թէ մարդկային արեան հե-
ղեղներ թափելով: Բնն ազգ և ժո-
ղովուրդ պատերազմ ունի իւր առջեւ
և պարտի ունենալ. վասն զի խաղա-
ղութիւնը և լուսութիւնը այս ուշիտը-
հէն չեն, բայց երանի այն ազգերուն,
որոց պատերազմը մարմնոց և ուրեան
գէտ չէ, այլ Տգիտութեան և խաւրի:
Քանի զինուոր և նահատակ ունինք
մենք այս սրտաբարդին համար: Թող
հաշուէ իւրաքանչիւր որ, համեմատե-
ազգի բազմութեան հետ և իոկոյն
կարէ չափել. կռիւ և ճգարտապէս
սահմանել թէ ինչ վիճակի մէջ է մեր
Բազը: Իայց նուազութեամբ պիտի
յուսահատինք. քաւ լիցի. այլ պիտի
ջանանք առաւելու, պիտի պատե-
րազմինք մեր միակ թշնամեցն - Տգի-
տութեան հետ, մատաղ սերունդը
գաստիարակելով և հասարակութեան

մէջ ուղղախոհ և հասուն հրատարա-
կութիւնները բաղմոցընելով, ապա
թէ ոչ ժամանակն անաչառ է, իւր
տրագիկնոց տոբերուն տակ կ'անշըն-
չացնէ և կը փոշխացնէ իւր անշարժ
զաւակը:

Եւս է ահա մեր համոզումը և ան-
կեղծ խորհուրդը, զոր այսօր նոր առ-
ուցս հետ կը հաղորդենք մեր սիրելի
Բազին: Եւս խորհրդով կըմանենք և
մենք Սիօն նոր շրջանին մէջ, քաջալե-
րութեամբ Սեփ. բաժանորդաց, ջանիւք
Ս. Եթուցս միաբանական ուխտին
և ինսամակալութեամբ Բննապատիւ
Ս. Պատրիարքին, սրոյ հայրական հա-
ճութեամբ տարուցս սկզբէն իւրաքան-
չիւր ամսական ութամսալ թերթին վը-
րայ կէս թերթ եւս յաւելաւ, այսինքն,
փոխանակ 16 երեսի, Սեփ. ամսական
բաժանորդք պիտի ստանան 24 երեսէ
բաղկացեալ Եթուցս, առանց գնոյն
վրայ յաւելուած մ'ընելու, որ էր Ձար-
ճաթ մէջին, ճանապարհի ծախսով,
կախի վճարել:

Իսկ Սիօնի ներքին պարունակու-
թեան մասին այժմ բանիւ մեծամեծ
խոստմունքներ չեմք ընելու, այլ կը յու-
սամք ի ժամանակին գործով պատկել
ընթերցող հասարակութեան իղձը:

ՆՇԱՆԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆ

Եւ

ՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ով չար, ազգային ստոր գաղտնա-
կալ մի ըլլար, անոր բնականորէ մի
ուրեք, վասն զի ազգայրը ետքը ան-
գամ ու խնայ, պիտի կանգնէ. բայց
չարերը ճախդգութեան մէջ պիտի
խնայ չար մարդը բարի փոխան չու-
նենար, ամբարշտներուն ճրագը պի-
տի մարի:

Ստի:

Եւ

Սողոմոն իմաստունը, այն հռչակա-
ւոր փիլիսոփայն, որ իւր սրբունական